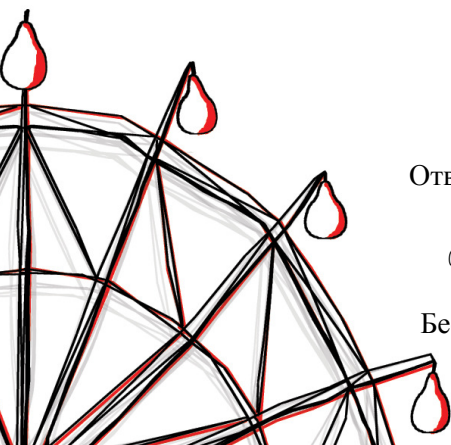

УРОШ РИСТАНОВИЋ

ВИВИД

Отворена књига

Београд, 2020.

Copyright © за ово издање Отворена књига

Урош Ристановић

ВИВИД

Уредница издања
Тијана Копривица

1. Припреме пред полазак

Уводно поглавље приче у коме се упознајемо с главним јунаком, његовим језиком, начином приповедања и карактером. Реч је о младом протагонисти слободног и асоцијативног израза, који нам се обраћа у првом лицу и показује одлике хиперсензитивног бића. У тексту се излажу припреме и мотивација за пут, из којих сазнајемо да је породични однос нарушен, због чега ће дечак лето провести код рођака, и онда понешто о пороку, па и о омиљеном и честом љубимцу у књижевности, псу.

Тог лета је било *паклено вруће*, говорили су маторци. Ја се сећам да је било сунчано, али ништа баш тако нерешиво заморно и досадно како су они знали да упорно жваћу и истичу. Уопште, као да сви који су пребацили дупло пунолетство – а то ти је неки Гаријев штос за све преко тридесет шесте и слично – само желе да надувају све да што пуније звучи. *Овде је паклено вруће*, или *угушиће ме твоја цигара*, па *затварај та врата*, *смрзле ми се кости* и остале прженице које, кад мало боље размислиш, стварно нису имале много смисла. То ме је већ скоро па малтретирало. Добро, не баш у целости, јер сам, као,

отприлике знао како да се носим са свим тим, али ипак је било довољно да ме помало стимулише и навлачи на нервозу и размишљање. А ако нешто нисам волео, то је да сувише мислим, и тек данас, кад сам начисто навучен на ту фору, разумем колико је драгоцено било моје рефлексно искуство из детињства као период чистог посматрања. Јер била је ту мала рупа, а све изнутра пресвучено је црним филцом: опскурна кутија у служби успомена, резервоар негатива који чека да буде развијен или осветљен, оснивач *vacublitz*-а, Остермајер – или сам се тако само звао. Значи, ја као визир. Али заслуге нису биле само моје, и треба рећи да ме је у целу ту идеју да лупам главу о логику ствари, сећања и говоранција, увукао, на овај или онај начин, нико други до предлог моје мајке (та је увек имала таман предлоге) да лето проведем код рођака.

Све је то било, јасно ти је, због неких њихових финти у које најрадије не бих сад да залазим, али, ако те стварно занима, можеш и сам да их провалиш. Некад су те ствари толико смешне и провидне да ти се просто повраћа од свега и ако се довољно удубиш, заиста би и могао око тога да изгрљаш цела црева и бубреге кроз зубе. Али то су биле њихове приче и ниси их могао опрати ни у једној реци, нити им запушити уста и крај није ни био важан. Једино што треба да знаш је да сам већ и као сведок тих догађања (признајем, понеко ме је и терало на неконтролисан смех) осећао како се из наших соба ослобађају и мимо нас промичу житке масе, струје налик промаји, питке ваздушне контракције од којих тела резонирају, грче

се и троше. И памтим да сам, кад се оне прекину, био помало тужан што свега тога више нема.

Било како било, једног уторка средином лета ја сам већ био код рођака у том месту чије сам име брзо заборавио. И сад сам се сетио нечега, а то сам хтео још на почетку да ти нагласим: хоћу да ти причам само оно што је суштински битно, јер се због језика и левих ствари стално, али стално, помало погубимо. А од тог лета хоћу да ти препричам нешто што не трпи пицајзле, где није важно оно што се замрсило, ни кад ни због чега се то десило, већ само желим да чујеш те запамћене прелазе, надолажења, осцилације, све то што ми толико значи и без чега не умем ни да се сећам. Да изнова саградим пут коме се другачије никад и нећу вратити, да у њему кажем имена боја и мисли које би, уосталом, само ишчезле заједно с птицама пред зиму и што би се вратиле до године, али заиста, заиста ти кажем, никад моје, никад исте. Наравно, пре него што сам уопште дошао до њих, ваљало је удесити неке ствари.

Осим техничких потрепштина, карте, сендвича и сока за пут, као и свих других неопходних провера и ситница за које се побринула ко други него кева, било је још понешто да се заврши пре одласка и списак се тако свео на отприлике три задатка.

Прво, требало је помало раздесити собу, јер се знало да ће је у мом одсуству дочекати темељно чишћење и општа преметачина. А ако сам нешто мрзео и нисам разумео, било је то черупање мог ћошка, штекова и брлога, та генерална потреба да се један топли предео у коме сам, улазећи, веровао, дира и

претура. Онда, ја сам падао, док је све то увек рађено без икаквих чула и мере, брзоплето и безобразно, и док су поподневне сунчане шипке које су пресецале простор биле једнако немоћне да се одупру том рушењу. Осећао сам и гледао како се са сваким покретом невидљиве честице прашине и мене, озрачене и разоткривене, губе и нестају да их више никад не нађем и сретнем. И све је то познато историји, али не и интимном духу. Била је то та врста чишћења.

Потом, ваљало је уклонити све трагове порока који је већ дуго опседао моје младо и наивно тело. Затим побрисати симс, испразнити фиоке, пречешљати углове џепова и све потребно спаковати у кутију која ће се савршено сакрити између гаћа и стидне, меко топле и, још увек, дечије коже. Тада нисам знао да ће ме то лето заувек променити и био сам помало невин, али већ једном ногом прешао ту границу и површина ме је сустизала без журбе и још се добро провлачила, као крмељ кроз сан. А последња цака лежи у томе да морам да ти испричам све, али да имам само тридесетак хиљада речи на располагању, јер ме и оне јуре, и што одока значи да ћемо се бавити сувим остатком лета и да ћеш за неке детаље морати и сам да дотегнеш уши, загрејеш вијуге и да их пришијеш на право место.

Отпустити неколико карика на Велетовом ланцу била је трећа и можда једина крупна и важна акција коју сам морао завршити пред пут. Он је остатак добро знао. Ранијих година смо заједно тај трик често изводили кад год бих због различитих маневара морао да одсуствујем од куће неко време. Зна-

ВИВИД

чи, били смо истренирани и шансе су биле на нашој страни. А да се тај пас читаво *паклено вруће* лето безуспешно дави, без пријатеља и изван зоне, то већ нисам могао да поднесем. Мислио сам на све. Такав сам ја – и да нас сад закопа гомила земље и скрши нам руке, зубима бих прокопао тунел за излаз као кртица и сцена би била као пажљиво режирана. Просто и промишљено. И то је то.

Када сам окончао све припреме за пут, отишао сам у порочну шетњу и мирних ногу гледао по ливадама. Уопште, све што ме је одувек занимало су боје. Био сам корак испред.

25, 25, 112

2. Успутни догађаји

А онда започиње путовање главног јунака његовим одласком из родитељске куће. За ову прилику изабран је сигуран вид транспорта – железница, али ће због временских непогода и (како сазнајемо из поузданих извора) мимо ауторове воље и намере да главног лика поштеди било какве неудобности, овај, нажалост, морати да промени неколико превозних средстава. На крају ће, ипак, стићи тамо где су га родитељи упутили, и то добро забављен и наспаван. А Гари, његов брат, како то обично и бива, чекао га је на станици.

Морало се поћи. А мој пут до тамо је и сам по себи као неки филм, ухваћен па обојен. Прво су ме с торбом бацили на задње седиште и ћале и кева су ћутали и све је то било тако, мало напето. Ја сам се за инат смејао и она је рекла *бринем се за малог* и он је само климнуо главом и око тога су углавном лако могли да се сложе. Кад се радило о мени нису имали много недоумица. Готово све што су претпостављали било је погрешно. Тачно тако. О томе да су на клупи иза њих већ тад кренуле да се истински мењају структуре у мени и да се од ауспуха, кроз гепек и сунђер из наслона, дотле радило о размени милостивог де-